

FOTO: GERIT STRIBIS

Nieuwe onderwijskundige aanpak
vergroot risico bij ontruiming

Wie weet wanneer iemand zich waar bevindt?

Ook scholen beschikken over bedrijfshulpverleners. Ze verkleinen de kans op foutieve beslissingen en handelingen bij een brand, ontruiming of ongeval. Alleen hun aanwezigheid volstaat niet. Regelmatige herhalingen en controles door buitenstaanders van ontruimingsoefeningen reduceren de kans op chaotische taferelen bij calamiteiten.

De leerlingen zitten in groepjes bij elkaar en genieten in de kantine met een boterham en een mok koffie van hun pauze. Dit decor bij de mbo-vestiging Emmen van AOC Terra wijkt niet af van dat van andere scholen. Muntjes kletteren in de automaat, stemmen weerklinken en leerlingen lopen naar het schap om hun mok nog eens bij te laten vullen. Niemand verwacht dat een plotseling optredende levensbedreigende situatie deze dagelijkse routine plotsklaps doorbreekt. Toch bestaat deze kans. De overheid verplicht bedrijven en instellingen dan ook zich met bedrijfshulpverlening te wapenen (BHV) tegen catastrofes.

Bedrijfshulpverlening

Bedrijfshulpverleners (BHV-ers) dienen in gebouwen aanwezige personen te beschermen voor de gevolgen van een ongeval, brand of andere ongewenste gebeurtenis. Ze overbruggen daarbij de periode tussen de alarmering en de aankomst van professionele hulpverleners. BHV-ers grijpen bij calamiteiten onmiddellijk in door het gebouw te ontruimen, levensreddende handelingen te verrichten of een brand te blussen. De begeleiding van een ontruiming, de verplaatsing van het slachtoffer in noodsituaties, de bestrijding van een beginnende brand en het verschaffen van de juiste informatie aan de hulpverleningsdiensten zijn enkele voorbeelden uit hun takenpak-

ket. Bij gebouwen met 250 aanwezigen eist de wet minimaal 5 BHV-ers. Bij tussen de 250 en 500 personen in een gebouw behoort 2 procent van de aanwezigen over een BHV-kwalificatie te beschikken. Tussen de 500 en 1000 ligt dit percentage op 1. Deze verplichting ziet de woordvoerder van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Magda de Vetten, slechts als een indicatie. De precieze aantallen hangen af van de resultaten van een risico-inventarisatie: "Het gaat om maatwerk. De aantallen in de wet zijn niet heilig. Ze geven een richtlijn aan. Zo begrijpt iedereen dat scholen hun BHV anders moeten organiseren dan verpleeghuizen." Enkele over dit onderwerp benaderde aoc-locatie voldoen ruimschoots aan de numerieke verplichtingen. De mbo-locatie Emmen van AOC Terra met maximaal 45 docenten en 450 leerlingen beantwoordt met 11 BHV-ers royaal aan de verplichtingen. Ook de mbo-afdeling van het Clusius College in Alkmaar zit met 20 BHV-ers op 600 BOL- en 400 BBL-leerlingen ver boven de rode lijn. Dit geldt ook voor de locatie Roermond van AOC Limburg met 17 BHV-ers op maximaal 1.200 leerlingen en 130 personeelsleden.

Oefening baart kunst

De conciërges Jans Jacobs en Henk Venema van AOC Terra in Emmen volgden de BHV-cursus en staken daarbij veel op over ontruimingsoefeningen en bluswerkzaamheden. Negen jaar geleden maakte Jacobs door een bommelding al eens een ontruiming mee." De leerlingen stonden in een ommezien buiten. Wel constateerde hij dat ze na de eerste schrik weer naar binnen wilden om hun eigendommen op te halen: "Om dit te verhinderen adviseer ik het gebouw na ontruiming af te sluiten." Ondanks zijn positieve ervaringen maakt hij zich zorgen. De huidige onderwijskundige aanpak waarbij het klassikale onderwijs plaatsmaakt voor groepswerk of een zelfstandige werkvorm maakt het voor buitenstaanders onoverzichtelijk waar welke leerlingen zich wanneer bevinden. Jacobs: "Ik betwijfel of de docenten dit weten, denk alleen maar eens aan alle vrijstellingen. In een noodsituatie brengt dit extra complicaties met zich mee." Tevens uiten Jacobs en Venema hun bezorgdheid over een gebrek aan oefening.

Onderwijscoördinator Ria Timmerman onderschrijft dit. Het ontruimingsplan van haar locatie bevindt zich al langer op het punt van afronding. Dat de definitieve versie en daar aan gekoppelde oefening nog op zich laten wachten wijt zij aan meerdere oorzaken: "Er staat in het reguliere schoolprogramma druk op diverse ketels, maar binnen afzienbare tijd gaan we oefenen."

Herman Oldekamp, medewerker van het Cursus- en Contractonderwijs (CCO) van AOC Terra, draagt de verantwoordelijkheid voor de BHV-cursussen van zijn instituut. Daarnaast schakelen andere scholen en bedrijven CCO in voor een BHV-cursus. Regelmatige ontruimingsoefening ziet hij als de hoeksteen van een effectief BHV-beleid: "Gebrek aan oefening veroorzaakt chaotische taferelen bij calamiteiten. De gebeurtenissen bij het Terra College in Den Haag en onlangs in Heerenveen bewijzen de noodzaak van ontruimingsoefeningen. Zonder opleiding en een regelmatige toetsing aan de praktijk raken leerlingen letterlijk in het gedrang." Hij constateert dat niet iedereen ontruimingsoefeningen serieus opvat. Zo kent hij een voorbeeld van een instituut waarbij de directie wegens drukke werkzaamheden afzag van deelname. Daarnaast adviseert hij door buitenstaanders gecontroleerde herhalingsoefeningen: "Vreemde ogen dwingen nu eenmaal en voorkomen een lacherige sfeertje."

BHV noodzakelijk

Over de medische invulling van de BHV-opleiding lopen de meningen uiteen.

Met een eerder behaald EHBO-diploma leerden Jacobs en Venema medisch gezien niets nieuws. Dankzij regelmatige herhalingscursussen reageren ze adequaat bij fysieke problemen van leerlingen of collega's. Deze beperken zich tot kneuzingen, snijwonden en flauwtes. Gerard Peters, BHV-coördinator van AOC Limburg, vindt dit een aanleiding om bij BHV-cursussen minder aandacht te schenken aan reanimatie en meer nadruk te leggen op dagelijks voorkomende ongevallen. "Reanimatie vind ik belangrijker voor bejaardenhuizen. Aan de andere kant spelen we met aandacht voor reanimatie wel in op de vergrijzing van het onderwijspersoneel." Ria Timmerman ziet dit anders. Voor botbreuken,

flauwtes, snij- en schaafwonden weet zij zich gesteund door de aanwezigheid van EHBO-ers: "Ik vind dit geen levensbedreigende situaties. Er bevindt zich op school altijd wel een EHBO-er in de buurt." Reanimeren vindt zij lastiger. Ze betwijfelt of ze in noodsituaties juist reageert. Oldekamp herkent dit. Veel cursisten tonen op dit terrein weinig zelfvertrouwen. Wanneer de nood aan de man komt blijkt dat ze toch vaak juist handelen. Uit de praktijk blijkt echter dat de bij de scholing gebruikte pop zich minder soepel opstelt dan de reële versie. De

FOTO: GERIT STRIJERS

▲ Jans Jacobs: een BHV-cursus voegt medisch niets toe aan EHBO-diploma

BHV-cursussen op aoc's wijken nauwelijks af van die op andere scholen. De aanwezigheid van dieren op veel groene scholen noodzaakt volgens Oldekamp niet tot een aparte invulling van het programma: "Dat vind ik onnodig. Het door schoppende koeien en paarden veroorzaakte letsel vereist geen kennis die afwijkt van de in de BHV-cursus verstrekte informatie." De benaderde aoc's onderkennen unaniem het nut van een BHV-cursus.

Deze verschaft hun extra kennis, maar bovenal raakten ze zich bewust van de risico's. Ria Timmerman: "Je moet er toch niet aan denken dat we tijdens calamiteiten besluiten nemen die door onkunde verkeerd uitpakken." Gerard Peters vindt een BHV-cursus eveneens absoluut noodzakelijk. Hij stelt dat scholen de zorgplicht van de ouders overnemen. Die gaan er vanuit dat hun kinderen zich op een veilige school bevinden. Daarnaast is BHV

ook buiten de schoolmuren goed bruikbaar. Oldekamp: " Bij een training voor tachtig basisschool-docenten in Marum vertelden de deelnemers dat ze dit als één van de weinige cursussen beschouwden die zowel op school, het verenigingsleven als thuis bruikbaar is."

Gerrit Strijbis